

Geboortetaal

Adoptiekinderen uit China herkennen hun geboortetaal

Mieke Zijlmans
Amsterdam

Kinderen van 4 tot 10 jaar die zijn geadopteerd vanuit China en geen woord Chinees meer kennen, blijken toch aantoonbaar basale kennis van hun geboortetaal te hebben opgeslagen. Bij jonge kinderen kan deze kennis geactiveerd worden. Mogelijk helpt die bagage in later jaren zelfs wanneer zij opnieuw een Chinese taal willen leren.

Dat schrijven taalkundigen Wencui Zhou, Mirjam Broersma en Anne Cutler van de Tilburg University en de Radboud Universiteit Nijmegen in het tijdschrift *Cognition*. Ze tonen deze onbewuste kennis bij kinderen aan voor Kantonees en Mandarijn, zogeheten toontalen met eigenschappen die het Nederlands niet kent.

De taalkundigen testten 46 kinderen die werden geadopteerd toen ze tussen de negen maanden en 4,5 jaar oud waren. Daar zetten ze als testgroep 47 niet-geadopteerde Nederlandse kinderen tegenover. De proefpersonen waren gemiddeld zeven jaar oud.

De onderzoekers zochten alle kinderen thuis op, om ze individueel tests te laten maken. Mirjam Broersma: 'De taken zijn zo speels mogelijk om de kinderen te motiveren.' Op een beeldscherm zie je een panda-moeder met twee panda-baby's. De moeder zegt bijvoorbeeld de Chinese klank 'atshhhé'. Vervolgens zegt de ene beeldschermbaby 'atshhhé' na, de andere 'atsé'; de proefkinderen moeten zeggen welke baby hetzelfde zegt als de moeder, en welke niet. Geeft het proefkind het goede antwoord, dan verschijnen bloemetjes en springt de babypanda op en neer.

Ook met variaties in tonen wordt geëxperimenteerd: Chinees is een toontaal. Zo kan een klinker waarvan de toonhoogte omhoog gaat, iets anders betekenen dan dezelfde klinker met een lage toon. Broersma: 'Als je die verschillen niet van kleins af aan kent, zijn ze moeilijk te leren.'

De tests werden eerst gedaan zonder oefening, daarna met. Voorafgaand aan die training waren geen verschillen meetbaar tussen de resultaten van de geadopteerde kinderen en die van niet-geadopteerde; geen van hen hoorde de specifiek Chinese klanken. Maar daarna traiden ze alle kinderen met klankoefeningen. Daarna bleken de geadopteerde Chinese kinderen in beide taken duidelijk beter dan de niet-geadopteerde. Ze haalden er vaker de juiste klank uit, en imiteerden de verschillen tussen de taaltonen.

Onbewuste kennis

De conclusie is dat bij de geadopteerde kinderen onbewuste kennis is geactiveerd. Broersma: 'Ze hebben geen actieve kennis van het Chinees: kennen geen woorden, geen liedjes, niks. Maar ze weten onbewust dat de toon belangrijk is en dat ze daarop moeten letten.'

En helpt deze onbewuste kennis ook wanneer geadopteerde volwassenen hun geboortetaal opnieuw willen leren? 'Die kennis speelt volgens eerder onderzoek inderdaad een rol, maar we weten niet hoe groot dat voordeel is,' zegt Boersma.

De Leidse hoogleraar eerste taalverwerving Claartje Levelt, niet betrokken bij dit onderzoek, vindt de uitkomsten

Kinderen die als baby uit China zijn geadopteerd en met de Nederlandse taal opgroeien, blijken jaren later klanktonen uit het Chinees makkelijk te kunnen onderscheiden en imiteren.

De als baby uit China geadopteerde Sanne Hak leert vrij makkelijk Chinees.

Foto Rebecca Fertinel

zeer interessant: 'Kinderen die al bij negen maanden zijn geadopteerd, herkennen stukjes woord en klankverschillen beter dan niet-geadopteerde kinderen. Het heersende idee is dat baby's, tot ze zo'n tien maanden oud zijn, alle mogelijke spraakklanken kunnen onderscheiden; daarna wordt dat vermogen be-

perkt tot de klanken uit de eigen moedertaal. Nu lijkt er al bij negen maanden een taalspecifiek klanksysteem opgeslagen te zijn, dat ook niet zomaar door een nieuwe geboortetaal wordt vervangen, maar dat gereactiveerd kan worden. Een nieuwe vraag is bijvoorbeeld tot welke leeftijd dat reactiveren nog kan.'

'De Chinese tonen klinken logisch en hoef ik niet uit mijn hoofd te leren'

Geadopteerde **Sanne Hak (22)** leert met gemak de Chinese taal

Sanne Hak uit Giessenburg heeft net haar eerste halfjaar Chinese les er opzitten, bij onderzoeker Wencui Zhou aan de Tilburg University. In september begint ze aan haar masterstudie rechtsgeleerdheid.

De studente was elf maanden oud toen haar Nederlandse adoptieouders haar in China ophaalden.

'Ik kom uit de provincie Hunan, waar de panda's vandaan komen. Ik ben te vondeling gelegd bij een treinstation. Ik had niet meer bij me dan een dekentje, een flesje en wat rijstkoekjes. Ik ben naar een kindertehuis gebracht.

'Omdat ik afkomstig ben uit de stad Chenzhou, heeft het tehuis me 'Chen' als achternaam gegeven. Zij hebben me Chunlei Chen genoemd. Dankzij de Chinese lessen weet ik nu dat je Chunlei uitsprekt als Tsjunlee; dat wist ik voorheen niet. Ik herinner me geen woord en geen klank van het Chinees.

'De universiteit biedt via haar Language Center taalcursussen aan aan studenten. Zo is Chinese les op mijn pad gekomen. Ik heb een cursus Mandarijn gedaan. Die heb ik ruim voldoende afgesloten.

'Bij de cursus was ik de enige student van Chinese afkomst. Overigens vóel ik me niet Chinees: ik voel me net zo westers als iedereen om me heen.

'Tijdens de lessen vond ik de 'tones', de geluiden in het Chinees niet zo moeilijk te onderscheiden. In mijn hoofd klinken ze logisch. Ik hoef die dingen niet moeizaam uit mijn hoofd te leren.

'Mijn ouders en vriend zeiden: Misschien heb je wel aanleg voor Chinees? Ik dacht nog: dat zou best kunnen. Het kan zijn dat ik het mij inbeeld, maar de klanken van de taal komen mij niet vreemd voor.

'Toen ik het onderzoek van taalkundige Wencui Zhou las, was dat een heel bijzondere verrassing; misschien is het zo dat ik me onbewust dingen van de taal herinner. In mijn beleving heb ik ook niet echt moeite met de uitspraak.

'Ik ben van plan door te gaan met Chinees leren. De universiteit heeft een cursus Chinees voor beginners 2.'

Mieke Zijlmans